

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ І ПРИКЛАДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

«Електронне врядування»
Навчально-методичний посібник

Вінниця 2023 р.

Автор

Окуньовська Юля Вікторівна, к.політ.н., доцент кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Навчально-методичний посібник розроблено на основі програми курсу «Електронне врядування». Містить програму курсу, зміст семінарських занять, тематику самостійних робіт, списки рекомендованої літератури, що може бути використана для підготовки до семінарських занять, модульних робіт.

Окуньовська Ю.В. Навчально-методичний посібник курсу «Електронне врядування». Вінниця, 2023. 21 с.

Рецензенти:

Олена ЧАЛЬЦЕВА – доктор політичних наук, доцент кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Наталія ПРЯМУХІНА – доктор економічних наук, професор кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Затверджено рішенням засідання кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса, протокол №1 від «23» серпня 2023 р.

Затверджено Вченою радою факультету інформаційних і прикладних технологій Донецького національного університету імені Василя Стуса, протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ТЕМА1: Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії.....	5
ТЕМА 2: Електронне урядування: основи та стратегії реалізації.....	6
ТЕМА 3: Електронне урядування: основи та стратегії реалізації.....	7
ТЕМА 4: Публічна політика та управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування.....	8
ТЕМА 5: Інструменти електронного урядування та електронної демократії у запобіганні корупції в органах публічної влади.....	9
ТЕМА 6: Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування.....	10
ТЕМА 7: Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях.....	11
ТЕМА 8: ІТ-архітектура системи електронного урядування.....	12
ТЕМА 9: Електронний документообіг. реінжиніринг адміністративних процесів в органах публічної влади.....	13
ТЕМА 10: Електронні послуги.....	14
ТЕМА 11: Доступ до публічної інформації.....	15
ТЕМА 12: Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок електронного урядування.....	16
ТЕМА 13: Захист інформації в системах електронного урядування.....	17
ТЕМА 14: Електронна взаємодія органів публічної влади.....	17
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	20

Дисципліна «Електронне урядування» може викладатися для здобувачів вищої освіти усіх освітніх програм та спеціальностей ступеня вищої освіти «Бакалавр». Компонент електронного урядування є у частині дисциплін магістерського рівня що забезпечує ОП «Публічна політика та адміністрування» та «Управління постконфліктними територіями».

Мета вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у здобувачів практичних знань та навичок застосування електронних сервісів та новітніх технологій у здійсненні ефективного урядування.

Завдання курсу:

- ⇒ Розкрити поняття: електронне урядування, електронна демократія, електронний документ, документообіг.
- ⇒ Проаналізувати загальноєвропейське та українське законодавство сфери електронного урядування.
- ⇒ Розглянуті практичні аспекти впливу ІКТ на розвиток електронного урядування, основні стратегічні нормативно-правові документи розвитку електронного урядування в Україні.
- ⇒ Розкрити сутність електронної взаємодії в електронному урядуванні.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів наступних компетентностей:

- ⇒ Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ⇒ Здатність працювати в команді;
- ⇒ знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ⇒ Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ⇒ Знання теоретичних основ електронного урядування, демократії, громадянського суспільства.
- ⇒ Вміння застосовувати знання електронних сервісів для покращення взаємодії влади та громадянського суспільства, а також, в особистому житті.
- ⇒ Вміння сприяти здоровій, дієвій демократії через поінформовану, вдумливу та ефективну участь у суспільному житті.
- ⇒ Навички ефективно впливати на досягнення змін у своїй спільноті.
- ⇒ Навички відповідального та активного громадянина, що передбачають здатність приймати виважені та поінформовані рішення, шукати компроміс та вибудовувати відносини безконфліктно, брати та нести відповідальність, об'єднуватись заради досягнення спільної мети, у законний спосіб відстоювати свої права та свободи.

Дисципліна «Електронне урядування» викладається та розроблена за сприяння програма EGAP, яка спрямована на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що допомагають вдосконалити якість урядування, покращують взаємодію влади та громадян та сприяють соціальним інноваціям в Україні.

ТЕМА 1: ВСТУП ДО КУРСУ. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ТА ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ

План семінарського заняття

1. Сутнісні особливості електронного урядування.
2. Теоретичні засади електронного урядування.
3. Міжнародні та національні документи у сфері електронного урядування.
4. Мета, цілі та завдання електронного урядування.
5. Принципи електронного урядування.
6. Моделі електронного урядування.
7. Етапи розвитку електронного урядування.

Завдання:

Завдання 1. Оберіть декілька держав та проаналізуйте їх урядові портали за індикаторами:

- оформлення порталу, його сприятливий інтерфейс;
- навчальні демо-ролики щодо реєстрації громадян на порталі;
- наявність каталогу послуг за відомствами, категоріями та життєвими ситуаціями;
- зручність, доступність та інформативність порталів.

Молдова – www.egov.md	Сінгапур – www.igov.gov.sg , www.ecitizen.gov.sg
Вірменія – www.e-gov.am	США – www.usa.gov , www.egov.gov
Узбекистан – www.gov.uz	Ірландія – www.gov.ie
Естонія – www.ega.ee , www.eesti.ee/rus/	Німеччина – www.bund.de
Грузія – www.e-government.ge	Фінляндія – www.valtioneuvosto.fi
Велика Британія – www.gateway.gov.uk , www.direct.gov.uk	Австралія – www.australia.gov.au

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ Що таке «електронне правління»?
- ⇒ Поясніть його зв'язок із поняттями «електронне урядування», «електронний уряд» та «електронна держава».
- ⇒ Обґрунтуйте Вашу позицію.
- ⇒ Поясніть зв'язок між інформаційним суспільством та суспільством знань.

ТЕМА 2: ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ

План семінарського заняття

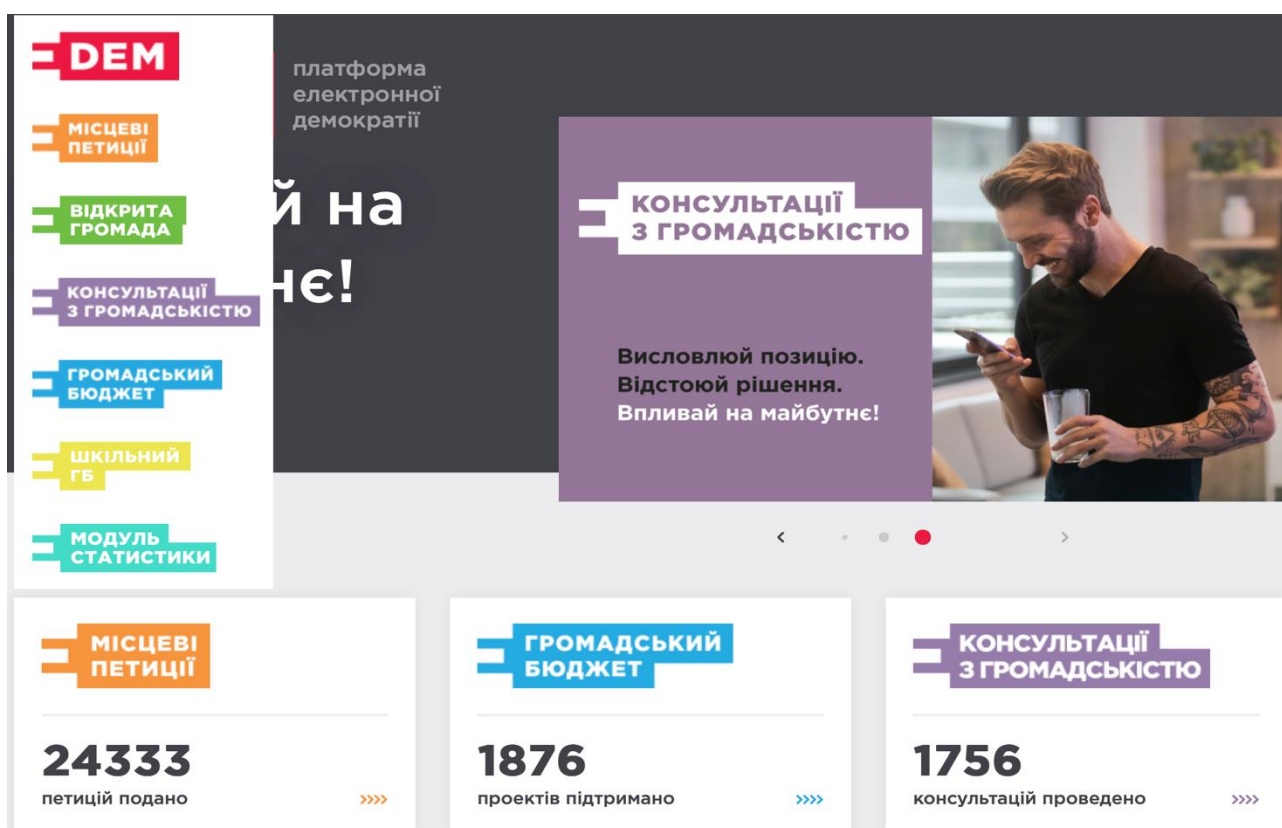
1. Поняття та зміст електронної демократії
2. Цілі та основні напрями розвитку електронної демократії
3. Форми та інструменти електронної демократії

Завдання:

Завдання 1. Проаналізувати один з інструментів е-демократії користуючись платформою DEM <https://e-dem.ua>

Завдання 2. Визначити, які інструменти е-демократії можна використовувати у процесі вироблення політики? Приклади/аналіз/наочність.

Зверніть увагу на статистичні дані щодо користування послугами на платформі. Поміркуйте, чи використовуються дані послуги у ваших населених пунктах.

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ Як е-демократія сприяє прозорості дій влади та який інструментарій це забезпечує?
- ⇒ Які переваги застосування е-демократії?
- ⇒ У чому полягають виклики впровадження електронної демократії?
- ⇒ Чи може діяти е-демократія в недемократичних суспільствах?
- ⇒ Як е-демократія сприяє прозорості дій влади та який інструментарій це забезпечує?
- ⇒ Назвіть інструменти електронної демократії.

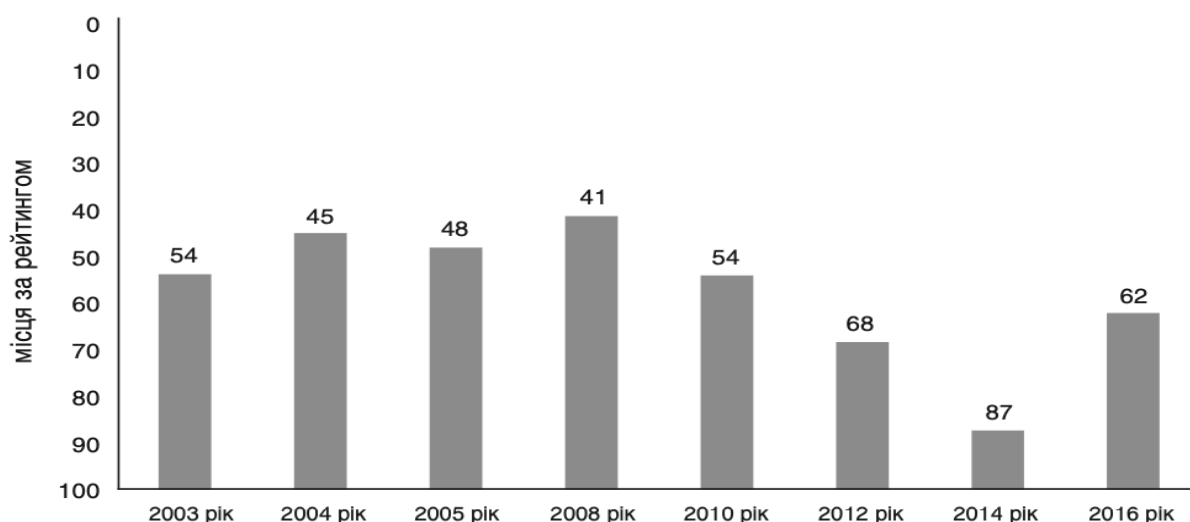
ТЕМА 3: ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ: ОСНОВИ ТА СТРАТЕГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

План семінарського заняття

1. Загальносвітові тенденції розвитку ІКТ як фактор впливу на електронне урядування: глобалізація, розвиток світового інформаційного суспільства
2. Очікування та наслідки впровадження електронного урядування
3. Національні програми реформ як складові розбудови сучасної національної системи електронного урядування
4. Сучасні державні проекти з розвитку електронного урядування та їх законодавче забезпечення

Завдання:

Завдання 1. На зображенні продемонстрована динаміка готовності України до електронного урядування згідно з різними рейтингами ООН «E-Government Survey» за 2003–2016 роки. Продовжіть графік та проаналізуйте зміни, що сталися з 2016 року до сучасності.

Завдання 2. Класифікувати чинну нормативно-правову базу впровадження електронного урядування за їх правовим статусом та видом документа. Визначити найбільш вагомі для розвитку електронного урядування нормативно-правові акти:

Закони України	Укази Президента України	Постанови КМУ	Розпорядження КМУ	Накази ЦОВВ
1. «Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»		1. Постанова КМУ «Про створення інформаційної системи «Електронний уряд»		

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ Як ІКТ в сучасних умовах швидкого технологічного розвитку людства стають каталізатором радикальних змін у житті суспільства?
- ⇒ У чому різниця в трактуванні понять «електронний уряд» та «електронне урядування»?
- ⇒ Які основні види (сектори) взаємодії в електронному урядуванні?
- ⇒ Які очікування щодо запровадження електронного урядування?
- ⇒ Які можливі наслідки впровадження електронного урядування?

ТЕМА 4: ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

План семінарського заняття

1. Державна інформаційна політика: стратегії, сутність, значення.
2. Розвиток інформаційного суспільства та його вплив на публічну політику.
3. Механізми міжнародних ініціатив: «Зелена книга», «Біла книга», «Партнерство «Відкритий уряд».
4. Кейси використання інформаційного суспільства у публічній політиці держав ЄС, США, Великої Британії.

Завдання:

Завдання 1. Визначити мету, напрями, принципи та пріоритетні завдання, що зазначені у нормативно-правових актах державної інформаційної політики. Перелічити основні недоліки та переваги наприкладі таблиці. Закони обираються вільно.

	Назва нормативно-правового акту	
	Закон України «Про інформацію»	Закон України «Про Національну програму інформатизації»
Мета		
Суб'єкт політики		
Об'єкт політики		
Напрями реалізації		
Принципи		
Пріоритетні завдання		
Категорійно-понятійний апарат		
Недоліки		
Переваги		

Завдання 2. На прикладі внутрішнього механізму координації Цифрового порядку денного для Європи запропонувати аналогічний механізм координації Національної програми інформатизації в Україні.

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ Які напрями розвитку електронного урядування охоплюються механізмами Зеленої та Білої книги державної політики у сфері електронного урядування в Україні?
- ⇒ Що таке механізм державних цільових програм? Які переваги і недоліки цього механізму?
- ⇒ Які документи розвитку інформаційного суспільства ЄС є ключовими для впровадження в українське національне законодавство?
- ⇒ Які моделі розвитку інформаційного суспільства можна виділити в рамках ЄС?
- ⇒ В якому документі ЄС розвиток електронного урядування визначено одним з головних пріоритетів до 2030 року?

ТЕМА 5: ІНСТРУМЕНТИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ТА ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ У ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

План семінарського заняття

1. Фактори виникнення корупції та моделі їх подолання за допомогою інформаційно-комунікаційного інструментарію.
2. Інформаційно-комунікаційні інструменти участі громадськості в реалізації антикорупційної політики.
3. Антикорупційні стратегії із застосування технологій електронного урядування та електронної демократії

Завдання:

Завдання 1. Визначитися з варіантом практичного завдання (формується групи слухачів залежно від кількості варіантів). Варіанти: електронні закупівлі, публічні кошти, електронні звернення та петиції.

1.1. Надайте загальну характеристику функціонування веб-порталу в зарубіжній країні та опишіть основні інструменти протидії корупції, які застосовуються. Визначте вдалі та невдалі інструменти.

1.2. Проведіть аналіз відповідно до п. 1.2 для українського ресурсу. Складіть порівняльну характеристику українських ресурсів.

1.3. На основі проведеного аналізу надайте пропозиції щодо покращення роботи українського ресурсу.

1.4. Оформити результати виконання завдань 1.2 та 1.4 у вигляді презентації.

Завдання 2. Проведіть аналіз тендерів регіону (міста, організації або установи), на вибір, що проводилися за останній квартал поточного року. Зробіть висновки для підприємств-переможців державних тендерів (закупівель) відповідно до діапазону значень індексу ФОКС.

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ Якими є основні складові інформаційної інфраструктури е-урядування та е-демократії у сфері запобігання корупції?
- ⇒ Яка складова інформаційної інфраструктури е-урядування та е-демократії у сфері запобігання корупції, на Вашу думку, є найбільш дієвою і чому?
- ⇒ Які основні інформаційні ресурси офіційних сайтів органів публічної влади у сфері запобігання корупції?
- ⇒ Які основні інформаційні ресурси сайтів громадських організацій у сфері запобігання корупції?
- ⇒ Якими є чинники впливу відкритих даних на процеси у сфері запобігання корупції?

ТЕМА 6: МОНІТОРИНГ, ОЦІНЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

План семінарського заняття

1. Індекс мережевої готовності
2. Глобальний інноваційний індекс
3. Індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій
4. Індекс розвитку електронного уряду.
5. Індекс електронної участі.
6. Інші підходи до оцінювання розвитку електронного урядування.
7. Моніторинг розвитку електронного урядування в Україні .

Завдання:

Завдання 1. Визначте за допомогою Інтернет-джерел, звітів ООН індекси NRI, GII та IDI по європейських країнах. Яке місце посідає Україна у відповідному рейтингу? Побудуйте сукупну таблицю за цими рейтингами та визначте сукупну рейтингову оцінку за ними.

Завдання 2. Визначте за допомогою Інтернет-джерел, звітів ООН індекси EGDІ та EPI по європейських країнах. Яке місце посідає Україна у відповідному рейтингу? Побудуйте сукупну таблицю за цими рейтингами та визначте сукупну рейтингову оцінку за ними.

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ За якими індикаторами розраховується Індекс мережевої готовності?
- ⇒ Які субіндекси визначають глобальний інноваційний індекс?
- ⇒ Якою є структура індексу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій?
- ⇒ Які індикатори складають Національну систему індикаторів оцінки розвитку інформаційного суспільства?

ТЕМА 7: РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

План семінарського заняття

1. Поняття «розумне місто», «електронне місто», «електронний регіон»
2. Цифровізація регіонів в Україні.
3. Кращі зарубіжні кейси застосування електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях.

Завдання:

Завдання 1. Проаналізуйте досвід впровадження електронного урядування у двох областях України – на вибір) за такими складовими:

- Нормативно-правове забезпечення.
- Інфраструктура електронного урядування на рівні регіона.
- Безпека.
- Центри надання адміністративних послуг, у тому числі е-послуги та сервіси.
- Реєстр територіальних громад.
- Засоби спільної роботи.
- Система е-документообігу.
- Офіційний сайт обласної ради (обласної адміністрації) та його наповнення.
- Підтримка громадських ініціатив.
- Е-петиції та участь громадян у забезпеченні розвитку регіона.
- Галузеве е-урядування (е-медицина, е-освіта, е-торгівля, е-транспорт, е-туризм тощо).
- Портал відкритих даних. Відкритий бюджет.
- Використання соціальних мереж та інших каналів комунікації з громадянами і бізнесом.

Завдання 2. Зробіть порівняльний аналіз досвіду Австралії, Франції, Швейцарії та Об'єднаних Арабських Еміратів за такими складовими:

- Нормативно-правове забезпечення;
- Інфраструктура;
- Безпека;
- Надання електронних послуг та ступінь їх зрілості;
- Реєстр територіальних громад;
- Взаємодія;
- Система е-документообігу.
- Офіційний сайт міста (портал) та його наповнення.
- Підтримка громадських ініціатив;
- Участь громадян.
- Галузеве е-урядування (е-медицина, е-освіта, е-торгівля, е-транспорт, е-туризм тощо).
- Муніципальна картка.
- Портал відкритих даних.
- Відкритий бюджет.

- Використання соціальних мереж та інших каналів комунікації з громадянами та бізнесом.

Проаналізуйте проблеми, з якими вони зіштовхнулися, а також шляхи їх розв'язання. Визначте, досвід якої з країн може бути застосований в Україні.

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ Як можна охарактеризувати стан розвитку електронного урядування на місцевому рівні в Україні?
- ⇒ Чи відповідає нормативно-правове забезпечення електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях в Україні сучасним вимогам? Які перешкоди заважають ефективно впроваджувати електронне урядування на місцевому та регіональному рівнях?

ТЕМА 8: ІТ-АРХІТЕКТУРА СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

План семінарського заняття

1. Світовий досвід стандартизації архітектурних рішень.
2. Рівні архітектури електронного урядування
3. Інфраструктурний та прикладний рівень ІТ-архітектури.

Завдання:

Завдання 1.

1. Напишіть стислу аналітичну записку про стан ІТІ регіону.
2. Виділіть основні складові ІТІ регіону.
3. Виберіть інший регіон по зробіть порівняльний аналіз кращих практик реалізації складових ІТІ. Наведіть приклади.

Завдання 2.

1. Опишіть перспективні напрямки розвитку ІТІ регіону.

Питання для самостійного опрацювання

1. Які рівні архітектури можна виділити у системі е-урядування України?
2. Чим відрізняється архітектура «типу 1» від архітектури «типу 2»?
3. Наведіть, будь ласка, приклади складових архітектури «типу 1»?
4. Наведіть, будь ласка, приклади складових архітектури «типу 2»?
5. Наведіть, будь ласка, приклади складових довідкової моделі опису даних?
6. Наведіть, будь ласка, приклади складових довідкової моделі опису додатків?
7. Наведіть, будь ласка, приклади складових довідкової моделі опису інфраструктури?

ТЕМА 9: ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ. РЕІНЖІНІРИНГ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

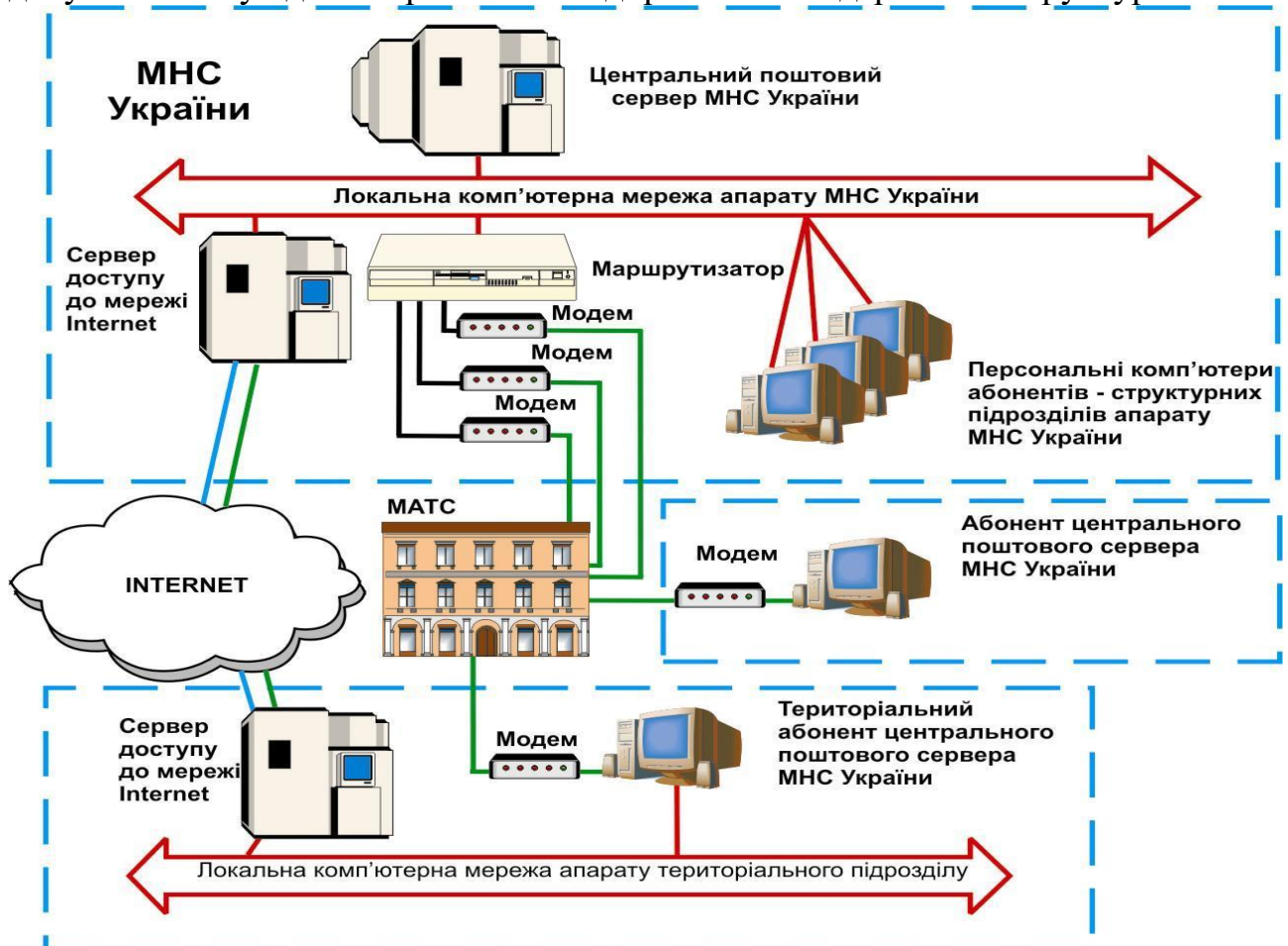
План семінарського заняття

1. Електронний документообіг.
2. Електронний цифровий підпис.
3. Передумови та етапність упровадження систем електронного документообігу.
4. Сучасні системи електронного документообігу.
5. Кейси застосування систем електронного документообігу.

Завдання:

Завдання 1. Проаналізуйте систему електронного документообігу «АСКОД». Визначте алгоритм роботи цієї системи.

Завдання 2. Наведіть приклад переходу на систему електронного документообігу одного приватного підприємства та державної структури.

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ Що таке електронний документ?
- ⇒ Які основні принципи електронного документообігу?
- ⇒ В яких випадках електронний документ підлягає відхиленню?
- ⇒ Що таке електронний цифровий підпис?

ТЕМА 10: ЕЛЕКТРОННІ ПОСЛУГИ

План семінарського заняття

1. Сутність електронних адміністративних послуг .
2. Організація надання електронних адміністративних послуг
3. Модель ООН розвитку онлайн-послуг .
4. Електронні публічні послуги в країнах Європи.
5. Електронні публічні послуги в країнах Азії.
6. Перспективні напрями розвитку послуг електронного уряду.
7. Впровадження електронних адміністративних послуг в Україні на центральному та місцевому рівнях .

Завдання:

Завдання 1. Ознайомтеся з такими веб-сайтами:

- Публічна кадастрова карта
- ДІА
- Портал адміністративних послуг міста Вінниці.

Завдання 2. Проведіть дослідження за такою схемою:

- проаналізуйте структуру сайту та оцініть зручність навігації, повноту його інформаційного наповнення;
- розглянете перелік електронних послуг та дозвільних документів, які можна отримати за допомогою сайту;
- сформулюйте та обґрунтуйте пропозиції щодо вдосконалення роботи органів влади центрального і місцевого рівня з надання адміністративних послуг в електронній формі.

Представте отримані результати під час обговорення теми в аудиторії.

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ Які сервіси мають бути доступними для користувачів при запровадженні електронних адміністративних послуг?
- ⇒ Які основні функції має виконувати Єдиний державний портал адміністративних послуг?
- ⇒ Які електронні адміністративні послуги доступні через Публічну кадастрову карту (map.land.gov.ua)?
- ⇒ Які електронні адміністративні послуги надаються через вебсайт «Державна архітектурнобудівельна інспекція України. Електронні адміністративні послуги» (edabi.gov.ua)?
- ⇒ Які електронні сервіси доступні у Кабінеті електронних сервісів Міністерства юстиції України (kar.minjust.gov.ua)?
- ⇒ Які електронні сервіси запроваджені у ЦНАП України?
- ⇒ Які засоби ідентифікації застосовуються при наданні електронних адміністративних послуг?

ТЕМА 11: ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

План семінарського заняття

1. Доступ до публічної інформації: базові поняття
2. Нормативноправове та організаційне забезпечення доступу до публічної інформації в Україні
3. Відкриті дані.
4. Зарубіжна кейси використання відкритих даних.

Завдання:

Завдання 1. Ознайомитися з порталом відкритих даних. Проаналізувати один з наборів даних.

Набори за категоріями

Держава

Все що стосується державного управління та питань загальнодержавного характеру

Державні доходи і видатки

Закупівлі, витрати, бюджетні показники

Економіка та бізнес

Все про компанії, питання пов'язані з веденням господарської діяльності

Енергетика

Тарифи, видобування, споживання, імпорт/експорт енергоносіїв тощо

Інфраструктура і транспорт

Транспортні засоби, маршрути, перевезення, ремонт та будівництво шляхів

Навколишнє середовище

Екологія, тваринний/рослинний світ, свердловини, водні ресурси, якість повітря/води, клімат тощо

Освіта, культура, спорт

Навчальні заклади, освітні програми,

Охорона здоров'я

Захворювання, лікарські засоби, лікарні,

Регіональний розвиток

Територіальні громади, комунальна

Завдання 2. Напишуть аналітичну записку «Чому в Україні є проблеми з відкритими даними?»

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ Які найбільш поширені формати даних, з якими Ви зустрічаєтесь у своїй практичній діяльності?
- ⇒ Які причини змушують використовувати відкриті ліцензії при опрацюванні публічної інформації у формі відкритих даних?
- ⇒ Який, з Вашої точки зору, найбільш простий формат презентації публічної інформації у формі відкритих даних і чому?
- ⇒ Яка форма презентації даних (текстова, таблицна, графічна мультимедійна тощо) найбільш зручна для надання публічної інформації у формі відкритих даних?
- ⇒ У чому полягає сутність однорідності структурованого набору даних?
- ⇒ Чому не бажане використання комерційних програм для перетворення публічної інформації у форму відкритих даних?

ТЕМА 12: СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ, ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК НАВИЧОК ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

План семінарського заняття

1. Управління компетенціями у контексті стратегії управління людськими ресурсами в ІКТ-сфері..
2. Узгодження національної рамки кваліфікацій та ІТ-професій з європейською рамкою е-компетенцій
3. Підходи до формування та розвитку навичок з е-урядування у публічних службовців.

Завдання:

Завдання 1. Проаналізувати типові кваліфікаційні вимоги щодо ІКТ-компетентності осіб, які претендують на зайняття посад державної служби, голів територіальних громад та осіб, які претендують на зайняття посади державної служби, в інших державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України

Національна рамка кваліфікацій			
Знання	Уміння	Результати навчання / Комунікація	Автономність і відповідальність
основи е-врядування та е-демократії основи сервісного та проектного менеджменту	е-торги, електронний документо- обіг ділові пере- говори та комунікація	забезпечувати реаліза- цію сервісно-орієнтова- ної державної служби; забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; адаптація власної поведінки до прийнятих системних цінностей в умовах запровадження змін	стратегічне управ- ління, толерант- ність; визнання власної відповідальності як керівника та лідера за свої вчинки

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ У чому полягають освітні механізми формування та розвитку ІКТ-компетентності публічних службовців?
- ⇒ На яких принципах має будуватися розробка кваліфікаційних вимог до ІКТ-компетентності публічних службовців?
- ⇒ Які проблеми суб'єктивного характеру перешкоджають впровадженню інструментів е-урядування та е-демократії? Наведіть приклади.
- ⇒ Досягненню яких компетентностей сприяє підготовка магістрів зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» за спеціалізацією «Електронне урядування»?
- ⇒ Які є підходи щодо перепідготовки та підвищення компетентності публічних службовців з питань е-урядування та е-демократії?

ТЕМА 13: ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ В СИСТЕМАХ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

План семінарського заняття

1. Поняття, сутність і завдання захисту інформації
2. Основні проблеми безпечного функціонування систем електронного урядування .
3. Поняття та види загроз інформаційній безпеці.
4. Канали витоку інформації.
5. Визначення рівнів протидії загрозам інформаційній безпеці в системах електронного урядування.

Завдання:

Завдання 1. Знайдіть Інтернет-ресурси про правила безпеки по роботі з основними ресурсами Internet web, ftp, e-mail та з соціаль-ними мережами. Зробіть висновки про культуру використання мережі Інтернет⁴⁵. Знайдіть в мережі Інтернет відомі українські проекти: безпека дітей в Інтернеті, підготовку педагогів-тренерів з безпеки в Інтернеті. Поясніть на прикладах підходи щодо захисту дітей та молоді від негативних інформаційних впливів як один із напрямів державної політики України.

Завдання 2. За допомогою інформаційних ресурсів мережі Інтер-нет виконайте аналіз найбільш розповсюджених видів сучасних комп'ютерних загроз: несанкціонованого доступу до інформаційних ресурсів та інформаційно-телекомунікаційних систем; Інтернет-шахрайства та крадіжку коштів; роботу бот-мереж (botnet) та DDoS-атак (Distributed Denial of Service); «крадіжку особистості» (Identity Theft). Спрогнозуйте ступінь їх потенційного впливу на функціонування систем електронного урядування.

Питання для самостійного опрацювання

- ⇒ Які є проблеми безпечного функціонування систем електронного урядування? Надайте характеристику кожної з проблем.
- ⇒ Що розуміється під загрозою інформаційній безпеці?
- ⇒ Які є загрози інформаційній безпеці? Як можна ці загрози класифікувати? Надайте приклади таких загроз.

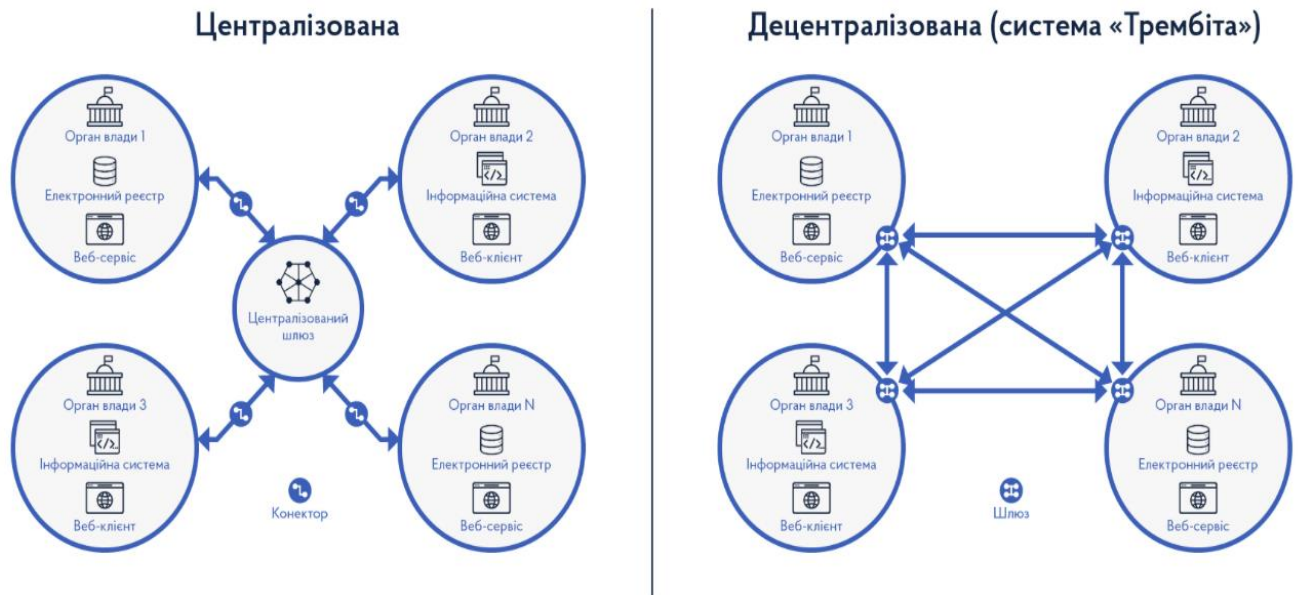
ТЕМА 14: ЕЛЕКТРОННА ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

План семінарського заняття

1. Єдина система електронної взаємодії
2. Інтєроперабельність
3. Моделі електронної взаємодії
4. Можливості сервісів Google та їх використання в органах державного управління та місцевого самоврядування

Інтерактивні вправи

Завдання 1. Наведіть приклади використання інтероперабельності у публічній сфері. На зображенні продемонстровано принцип роботи системи «Трембіта».

Завдання 2. Створення форм для реєстрації, опитування або оцінювання. 2.1 На Google диску створити документи типу Google Форми. Здійснити налаштування форми.

2.2. Розробити реєстраційну форму слухача курсу. Використовуйте різні типи запитань (запитання з варіантами відповіді, прапорці, спадний список, лінійна шкала, таблиця з варіантами відповіді). Застосуйте тексти підказок у якості довідкової інформації.

2.3. Відредагуйте зовнішній вигляд форми (палітра кольорів, додаткове зображення або тема). Перегляньте опубліковану форму. Відкрийте доступ до форми.

Матеріали для самостійного опрацювання

1. Як можна застосувати окремі програмні продукти Google в діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування?
2. Який документ описує підходи щодо інтероперабельності в Європейському Союзі?
3. Що передбачає політичний рівень інтероперабельності?
4. Які питання врегульовує правовий рівень інтероперабельності?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Умови нарахування балів, які отримують здобувачі за опитування - 5 балів.

•**5 балів здобувач отримує** за умови вчасної здачі ґрунтовно виконаного завдання усно/письмово, опрацювання баз матеріалів/моніторингів, надання вичерпних відповідей на питання викладача, а також активної роботи під час семінарського заняття;

•**4 бали здобувач отримує** за умови вчасної здачі ґрунтовно виконаного завдання усно/письмово, опрацювання матеріалів/моніторингів, надання неповних відповідей на питання викладача та участі під час семінарського заняття;

•**3 бали здобувач отримує** за усну/письмову відповідь, яка є частково правильною, нецілісною, фрагментарною, недостатньо аргументованою

•**2-1 бал здобувач отримує, коли** усна/письмова відповідь є неправильною або містить грубі помилки, здобувач демонструє незнання і нерозуміння навчального матеріалу, не може обґрунтувати свою думку

Умови нарахування балів, які отримують здобувачі під час презентації - 5 балів.

Критерії оцінювання презентації	0-1 балів	2-3 балів	4-5 балів
Відповідність матеріалу тематиці проєкту	Містить близький за тематикою матеріал але не несе важливої інформативної функції	Загалом відповідає тематиці проєкту і є досить інформативним	Точно відповідає тематиці, містить дуже важливу інформацію
Структурованість інформації	Важко вловити структуру подання інформації	Прослідковується певна структура в розміщенні інформації	Має чітку, логічно вибудовану структуру
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці і діаграми відсутні	Графіки, таблиці і діаграми представлені в роботі, але суттєво не доповнюють змісту	Графіки, таблиці і діаграми відповідають змісту та розкривають його сутність
Наявність посилань на використані інформаційні джерела	Немає посилань на використані джерела	Не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені	Оформлення посилань на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні
«Читаємість» тексту, наочність.	Естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення)	Естетичний вигляд дещо псує недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречна графіка оформлення	Чітка побудова сторінок. Розмір тексту легко сприймається
Відповідність дизайну змісту роботи, єдність стилю в оформленні	Дизайн зовсім не відповідає тематиці проєкту, а інколи навіть іде всупереч загальному змісту	Дизайн не суперечить загальному змісту проєкту	Гармонійне поєднання дизайнерських знахідок з ідеєю проєкту

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Відкрите урядування: колективна робота, прозорість і дієва участь / за ред. Д. Латропа і Л. Руми; пер. з англ. А. Іщенка. К.: Наука, 2011. 528 с.
2. Державна політика у сфері надання доступу до публічної інформації: навч.-метод. матеріали / Н.В. Грицяк; уклад. В.В. Святненко. К.: НАДУ, 2013. 32 с.
3. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства: навч. посіб. / Н.В. Грицяк, Л.В. Литвинова. К.: К.І.С., 2015. 108 с.
4. Електронне урядування: опор. конспект лекцій / С.В. Дзюба, І.Б. Жилиєв, С. К. Полумієнко, та ін. / за ред. А.І. Семенченка; ОБСЄ. К.: [б.в.], 2012.
5. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-01 електронне урядування та електронна демократія. Частина 1. Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії Н. В. Грицяк, О. Б. Кукарін та ін. / за заг. ред. Н. В. Грицяк, А. І. Семенченка. К.: НАДУ, 2016. 128 с.
6. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-02 електронне урядування та електронна демократія. Частина 2: Електронне урядування: основи та стратегії реалізації / А.І. Семенченко, А.О. Серенок. К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. 72 с.
7. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-03 електронне урядування та електронна демократія. Частина 3: Електронна демократія: основи та стратегії реалізації / Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, І.Б. Жилиєв. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 84 с.
8. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-04 електронне урядування та електронна демократія. Частина 4: Публічна політика та управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування / А.І. Семенченко, А.О. Серенок. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 80 с.
9. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-05 електронне урядування та електронна демократія. Частина 5: Інструменти електронного урядування та електронної демократії у запобіганні корупції в органах публічної влади / Ю. Б. Пігарєв, І. С. Куспляк, В. М. Дрешпак. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 58 с.
10. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-06 електронне урядування та електронна демократія. Частина 6: Моніторинг, оцінювання та прогнозування розвитку системи електронного урядування / С. К. Полумієнко. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 64 с.
11. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-07 електронне урядування та електронна демократія. Частина 7: Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях / С. А. Чукут. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 72 с.
12. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-08 електронне урядування та електронна демократія. Частина 8: ІТ-архітектура системи електронного урядування / Ю.Б. Пігарєв, А.Г. Ложковський, Я.В. Гапанович. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 64 с.

13. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-09 електронне урядування та електронна демократія. Частина 9: Електронний документообіг. Реінжиніринг адміністративних процесів в органах публічної влади / С.П. Кандзюба, Р.М. Матвійчук, Я.М. Сидорович, П.М. Мусієнко. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 64 с.
14. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-10 електронне урядування та електронна демократія. Частина 10: Електронні послуги / Р.М. Матвійчук, С.П. Кандзюба. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 60с.
15. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-11 електронне урядування та електронна демократія. Частина 11: Доступ до публічної інформації / Ю.Б. Пігарєв, В.М. Дрешпак, І.С. Куспляк. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 60 с.
16. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-12 електронне урядування та електронна демократія. Частина 12: Стратегії управління людськими ресурсами, формування та розвиток навичок електронного урядування / П.С. Клімушин. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 64с.
17. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-13 електронне урядування та електронна демократія. Частина 13: Захист інформації в системах електронного урядування / О.М. Хошаба. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 72 с.
18. Електронне урядування: підручник / авт. кол.: А. І. Семенченко, Ч-14 електронне урядування та електронна демократія. Частина 14: Електронна взаємодія органів публічної влади / С. П. Кандзюба, О. М. Хошаба, Ю. Б. Пігарєв. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 60

Додаткова література:

1. Інформаційна політика в Україні: методичні рекомендації до проведення практичних занять з дисципліни / Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко, Л. В. Литвинова, С. Г. Соловйов. К.: НАДУ, 2014. 48 с.
2. Інформаційна складова державної політики та управління: монографія / Соловйов С.Г. та ін. К.: К.І.С., 2015. 320 с.
3. Інтеграція України в Європейський інформаційний простір: виклики та завдання. К.: ФОП Клименко, 2014. 212 с.
4. Литвинова Л. В. Менеджмент і маркетинг електронного урядування: навч. посіб. / Л. В. Литвинова. К.: НАДУ, 2013. 68 с.

Інтернет-ресурси:

1. Е-Dem система електронної демократії. URL: <https://e-dem.ua/>
2. Державні послуги онлайн. URL: <https://diia.gov.ua/>
3. Електронні сервіси, розміщені на офіційному веб-порталі ДПС. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-elektronnyi-servisi-elektronni-servisi>
4. Міністерство цифрової трансформації. URL: <https://thedigital.gov.ua/>
5. Портал державних послуг. URL: <https://igov.org.ua/>
6. Система електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів. URL: <https://dir.gov.ua/projects/trembita>
7. Центри надання адміністративних послуг. URL: <https://my.gov.ua/info/servicecenter>